

IV

(Tiesību akti, kas pieņemti pirms 2009. gada 1. decembra saskaņā ar EK līgumu, ES līgumu un Euratom līgumu)

EBTA UZRAUDZĪBAS IESTĀDES LĒMUMS

Nr. 329/08/COL

(2008. gada 28. maijs)

par atbalstu, kas piešķirts uzņēmumam *Sementsverksmiðjan hf.* (Īslande)

EBTA UZRAUDZĪBAS IESTĀDE ⁽¹⁾,

tā kā:

NEMOT VĒRĀ Eiropas Ekonomikas zonas līgumu ⁽²⁾, jo īpaši tā 61.–63. pantu un 26. protokolu,

NEMOT VĒRĀ EBTA valstu nolīgumu par Uzraudzības iestādes un Tiesas izveidošanu ⁽³⁾, jo īpaši tā 24. pantu,

NEMOT VĒRĀ Uzraudzības un Tiesas nolīguma 3. protokola ⁽⁴⁾ I daļas 1. panta 2. punktu un II daļas 4. panta 4. punktu, 6. pantu, 7. panta 5. punktu un 14. pantu,

NEMOT VĒRĀ Iestādes pamatnostādnes ⁽⁵⁾ EEZ līguma 61. un 62. panta piemērošanai un interpretācijai un jo īpaši nodaļu par atbalstu grūtībās nonākušu uzņēmumu glābšanai un pārstrukturēšanai,

NEMOT VĒRĀ Iestādes 2004. gada 14. jūlija lēmumu par īstenošanas noteikumiem, uz kuriem ir atsauce 3. protokola II daļas 27. pantā ⁽⁶⁾,

PĒC TAM, KAD ieinteresētajām personām lūgts iesniegt savus apsvērumus par iepriekš minētajiem noteikumiem ⁽⁷⁾, un ņemot vērā šos apsvērumus,

⁽¹⁾ Turpmāk tekstā – Iestāde.

⁽²⁾ Turpmāk tekstā – EEZ līgums.

⁽³⁾ Turpmāk tekstā – Uzraudzības un Tiesas nolīgums.

⁽⁴⁾ Turpmāk tekstā – 3. protokols.

⁽⁵⁾ Pamatnostādnes par EEZ līguma 61. un 62. panta un Uzraudzības un Tiesas nolīguma 3. protokola 1. panta piemērošanu un interpretāciju, ko 1994. gada 19. janvārī pieņēmusi un izdevusi EBTA Uzraudzības iestāde un kas publicētas OV L 231, 3.9.1994., 1. lpp. un EEZ papildinājumā Nr. 32, 3.9.1994. Jaunākie grozījumi pamatnostādņēs izdarīti 2007. gada 19. decembrī. Turpmāk tekstā – Valsts atbalsta pamatnostādnes. Valsts atbalsta pamatnostādņu atjauninātā versija pieejama Iestādes tīmekļa vietnē: <http://www.eftasurv.int/fieldsofwork/fieldstateaid/guidelines/>

⁽⁶⁾ Publicēti OV L 139, 25.5.2005., 37. lpp.

⁽⁷⁾ Iestādes Lēmums Nr. 421/04/COL publicēts OV C 117, 19.5.2005., 17. lpp. un EEZ papildinājumā Nr. 24, 19.5.2005. Iestādes Lēmums Nr. 368/06/COL publicēts OV C 77, 5.4.2007., 21. lpp. un EEZ papildinājumā Nr. 17, 5.4.2007., 1. lpp.

I. FAKTI

1. PROCEDŪRA

Saskaņā ar 3. protokola I daļas 1. panta 3. punktu Īslandes iestādes Īslandes pārstāvniecības Eiropas Savienībā 2003. gada 19. augusta vēstulē, kurai pievienota Finanšu ministrijas 2003. gada 19. augusta vēstule (dok. Nr. 03-5685 A), paziņoja par valstij piederošo uzņēmuma *Sementsverksmiðjan hf.* akciju pārdošanu.

Uzņēmums *Aalborg Portland Íslandi ehf.* 2003. gada 17. decembrī iesniedza Iestādei sūdzību, iebilstot pret noteikumiem un nosacījumiem, saskaņā ar kuriem Īslandes valsts pārdeva tai piederošās akcijas uzņēmumā *Sementsverksmiðjan hf.* Iestāde saņēma un reģistrēja šo vēstuli 2003. gada 23. decembrī (dok. Nr. 03-9059 A). Sūdzībā izteikta prasība izskatīt to vienlaikus ar valdības paziņojumu par uzņēmuma pārdošanu.

Pēc vairākkārtējas sarakstes ⁽⁸⁾ Iestāde 2004. gada 21. decembra vēstulē informēja Īslandes iestādes, ka tā nolēmusi attiecībā uz Īslandes valstij piederošo uzņēmuma *Sementsverksmiðjan hf.* akciju pārdošanu (pasākums Nr. 296878) uzsākt procedūru, kas paredzēta 3. protokola I daļas 1. panta 2. punktā. Iestāde pauda šaubas par *Sementsverksmiðjan hf.* tirgus vērtību laikā, kad tika pārdotas valstij piederošās akcijas, valsts atpirkto aktīvu tirgus vērtību, *Sementsverksmiðjan hf.* tiesībām bez maksas izmantot dažus no tiem aktīviem, kas atrodas Reikjavīkā un ir pārdoti Valsts kasei, kā arī tā tiesībām atgūt dažas īpašumtiesības un zemes īpašuma tiesības Reikjavīkā par iepriekš noteiktu cenu.

Iestādes Lēmums Nr. 421/04/COL uzsākt procedūru tika publicēts *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* un tā EEZ papildinājumā ⁽⁹⁾. Iestāde aicināja ieinteresētās personas iesniegt savus apsvērumus. Īslandes iestādes iesniedza apsvērumus par šo Lēmumu 2005. gada 24. februāra vēstulē (pasākums Nr. 311243). Iestāde 2005. gada 20. jūnijā saņēma apsvērumus, ko iesniedza *Íslenskt sement ehf.* – uzņēmuma *Sementsverksmiðjan hf.* pircējs (pasākums Nr. 323552). *Aalborg Portland Íslandi ehf.* 2005. gada 2. septembrī iesniedza papildu apsvērumus (pasākums Nr. 333018).

⁽⁸⁾ Plašāka informācija par dažāda veida saraksti starp Iestādi un Īslandes iestādēm sniegta Iestādes lēmumā uzsākt oficiālo izmeklēšanas procedūru – Lēmums Nr. 421/04/COL.

⁽⁹⁾ Sk. 7. zemsvītras piezīmi.

Īslandes iestādes 2006. gada 17. februāra vēstulē (pasākums Nr. 363608) nosūtīja Iestādei tā līguma kopiju angļu valodā, kurš Īslandes valdības vārdā noslēgts starp *Sementsverksmiðjan hf.* un Rūpniecības ministriju un pamatojoties uz kuru tika atcelta uzņēmuma iespēja atpirkt dažus no Reikjavīkā esošajiem aktīviem. Turklāt saskaņā ar minētā līguma 2. pantu uzņēmums no 2004. gada 1. janvāra uz nenoteiktu laiku iznomāja izmantotos aktīvus, par tiem maksājot noteiktu ikmēneša nomas maksu saskaņā ar tirgus cenām.

Ņemot vērā sūdzības iesniedzēja iesniegtos apsvērumus un papildu informāciju, un skaidrojumus, ko Īslandes iestādes sniedza oficiālās izmeklēšanas procedūras laikā, Iestāde uzskatīja, ka oficiālā izmeklēšanas procedūra ir jāpaplašina, tajā ietverot arī Īslandes valsts pārņemtās uz pensijām attiecināmās *Sementsverksmiðjan hf.* saistības. Tā attiecīgi pieņēma 2006. gada 29. novembra Lēmumu Nr. 367/06/COL par Īslandes valsts pārņemtajām *Sementsverksmiðjan hf.* pensiju saistībām. Savā 2006. gada 29. novembra vēstulē (pasākums Nr. 399095) Iestāde informēja Īslandes iestādes, ka tā ir nolēmusi paplašināt oficiālo izmeklēšanas procedūru attiecībā uz šo pasākumu. Īslandes iestādes neiesniedza apsvērumus par Iestādes lēmumu.

Tajā pašā datumā – 2006. gada 29. novembrī – Iestāde izbeidza oficiālo izmeklēšanas procedūru attiecībā uz atbalsta pasākumiem par labu *Íslenskt Sement ehf.* – ieguldītāju grupai, kas iegādājās valstij piederošās uzņēmuma *Sementsverksmiðjan hf.* akcijas. Iestāde secināja, ka šis darījums nebija saistīts ar atbalstu.

Iestādes Lēmums Nr. 367/06/COL tika publicēts *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* un tā EEZ papildinājumā⁽¹⁰⁾. Iestāde aicināja ieinteresētās personas iesniegt savus apsvērumus par šo lēmumu. Iestāde 2007. gada 7. maijā saņēma *Íslenskt sement ehf.* apsvērumus (pasākums Nr. 420691). Iestāde 2007. gada 14. maija vēstulē (pasākums Nr. 421504) nosūtīja tos Īslandes iestādēm un deva tām iespēju atbildēt uz iesniegtajiem apsvērumiem. Īslandes iestādes atbildēja 2008. gada 18. aprīlī (pasākums Nr. 474416).

2. PRIEKŠVĒSTURE

2.1. SEMENTSVERKSMIÐJAN HF. PĀRDOŠANAS PROCESS

Līdz 2000. gadam, kad Īslandes tirgū ienāca Dānijas cementa importētājs, *Sementsverksmiðjan hf.* bija *de facto* monopolstāvoklis cementa tirgū. Jaunās konkurences situācijas dēļ *Sementsverksmiðjan hf.* piedzīvoja ekonomiskas grūtības un arvien vairāk zaudējumu. Tāpēc 2003. gada martā valsts nolēma pārdot uzņēmumu un paziņoja par konkursu, piedāvājot iegādāties 100 % tai piederošo uzņēmuma *Sementsverksmiðjan hf.* akciju.⁽¹¹⁾

Piedāvājuma procedūras rezultātā tika izveidota ieguldītāju grupa⁽¹²⁾, kas valstij piederošo akciju iegādes nolūkā dibināja uzņēmumu *Íslenskt Sement ehf.* Valdība uzsāka sarunas ar šiem ieguldītājiem par valstij piederošo *Sementsverksmiðjan hf.* akciju

pārdošanu. Valdības un *Íslenskt Sement ehf.* sarunu rezultātā uzņēmums tika pārdots galvenokārt atbilstoši turpmāk izklāstītajiem līgumiem.

2003. gada 2. oktobrī Rūpniecības ministrija Īslandes valdības vārdā parakstīja ar *Íslenskt Sement ehf.* akciju pirkuma līgumu. Pamatojoties uz minēto līgumu, valsts, kam piederēja 100 % uzņēmuma *Sementsverksmiðjan hf.* akciju 450 miljonu ISK nominālajā vērtībā, pārdeva tās uzņēmumam *Íslenskt Sement ehf.* par 68 miljoniem ISK.

Saskaņā ar akciju pirkuma līguma 4. pantu Īslandes valdība pārņēma *Sementsverksmiðjan hf.* pensiju parādus un saistības. Tā pārņēma arī visas esošās un turpmākās saistības attiecībā uz to fizisko personu ikgadējo atlīdzinājuma samaksu, kuras veic iemaksas Valsts darbinieku pensiju fonda B sadaļā, kamēr viņi ir *Sementsverksmiðjan hf.* darbinieki.

Finanšu ministrija Valsts kases vārdā pārņēma atlikušās obligācijas, kas tika emitētas, lai samaksātu *Sementsverksmiðjan hf.* uzkrājušās saistības, kā tas noteikts 1997. gada līgumā, kā arī B sadaļai piesaistīto uzņēmuma pašreizējo darbinieku esošās un turpmākās saistības atbilstoši līgumam, kas parakstīts 2003. gada 23. oktobrī ar Valsts darbinieku pensiju fondu. Tādējādi valdība izpildīja pienākumu, kas noteikts Rūpniecības ministrijas un *Íslenskt sement ehf.* akciju pirkuma līguma 4. pantā.

Daži aktīvi saskaņā ar akciju pirkuma līguma 5. pantu Īslandes valdībai no *Sementsverksmiðjan hf.* bija jāiegādājas, noslēdzot atsevišķu līgumu. Kā norādīts 5. panta 3. punktā, šo aktīvu pirkuma cena bija 450 miljoni ISK.

Tajā pašā datumā – 2003. gada 2. oktobrī – *Sementsverksmiðjan hf.* un Īslandes Valsts kase parakstīja pirkuma līgumu, pamatojoties uz kuru Valsts kase iegādājās uzņēmuma īpašumus un aktīvus Reikjavīkā, uzņēmuma biroja ēku Akranesā (*Akranes*), izņemot pusotru stāvu, un *Sementsverksmiðjan hf.* piederošās citu uzņēmumu akcijas un obligācijas par 450 miljoniem ISK. Kā norādīts pirkuma līguma 5. pantā, *Sementsverksmiðjan hf.* saņēma atļauju paturēt daļu no pārdotajiem īpašumiem Reikjavīkā⁽¹³⁾, izmantot tos savā rūpnieciskajā darbībā un

⁽¹⁰⁾ Sk. 7. zemsvītras piezīmi.

⁽¹¹⁾ Plašāka informācija par pārdošanas procesu sniegta Iestādes Lēmumā Nr. 421/04/COL.

⁽¹²⁾ Ieguldītāju grupas sastāvā bija uzņēmumi *Framtak fjárfestingarbanki hf.*, *Björgun ehf.*, *BM Vallá ehf.* un sākotnēji arī *Steypustöðin*, ko vēlāk aizstāja Norvēģijas uzņēmums *Norcem AS*.

⁽¹³⁾ Divas cementa uzglabāšanas tvertnes, cementa piegādes/iepakošanas ēka, kāpnes un gaitenis, cementa cauruļu šahta, žogs un vārti, tērauda šahta un saistītais aprīkojums, gaisa kompresori, žāvētājs un elektriskais aprīkojums noliktavā, ko aizsedz doks, piestātnes celtnis, cauruļvadi cementa caurules šahtā, transportlīdzekļu svāri un saistītās datoriekārtas.

nodot atpakaļ Valsts kasei ne vēlāk kā 2011. gada 31. decembrī. *Sementsverksmiðjan hf.* maksātu par visiem šo īpašumu uzturēšanas un uzlabojumu pasākumiem, taču nemaksātu atlīdzību par izmantošanas tiesībām. Saskaņā ar pirkuma līguma 6. pantu līdz 2009. gada 31. decembrim *Sementsverksmiðjan hf.* bija tiesības atpirkt iepriekš minētos pārdotos īpašumus Reikjavīkā par kopējo cenu 95 miljoni ISK, maksājot nemainīgu gada procentu likmi – 7 % – no 2003. gada 1. augusta.

Minētais pirkuma līgums tika grozīts 2006. gada 16. februārī ar līgumu, kas parakstīts starp *Sementsverksmiðjan hf.*, Rūpniecības ministriju Īslandes valdības vārdā un *Íslenskt sement ehf.* Minētā līguma puses piekrita atkāpties no akciju pirkuma līguma 5.4. punkta attiecībā uz dažu aktīvu atpirkšanas iespēju un no pirkuma līguma 6. punkta, aizstājot to ar nomas noteikumu atsevišķiem aktīviem⁽¹⁴⁾. Noteiktā mēneša nomas maksa bija ISK [...], kas tiks pārskatīta atbilstīgi būvniecības izmaksu indeksiem. Attiecībā uz Valsts kasei pārdoto aktīvu nodošanas laiku puses vienojās 2011. gada 31. decembrī aizstāt ar 2004. gada 1. janvāri.

2.2. SEMENTSVERKSMIÐJAN HF. PARĀDS VALSTS PENSIJU FONDAM

2.2.1. Valsts darbinieku pensiju fonda darbība

Valsts darbinieku pensiju fondu sākotnēji reglamentēja Likums Nr. 29/1963. Turklāt 1990. gadā tika uzskatīts, ka prēmijas Valsts darbinieku pensiju fondā ir nepietiekamas, lai segtu tā pensiju maksājumus. Pamatojoties uz to, valsts nolēma veikt sistēmas reformu un pieņēma Likumu Nr. 1/1997 "Valsts darbinieku pensiju fonda likums". Valsts darbinieku pensiju fondu sadalīja divās sadaļās: izveidoja jaunu A sadaļu un esošo pensiju fondu pārveidoja par B sadaļu. Visiem jaunajiem darbiniekiem bija jāiesaistās A sadaļā, savukārt esošajiem darbiniekiem bija izvēle – iesaistīties A sadaļā vai saglabāt savas tiesības iesaistīties B sadaļā, kas turpmāk jauniem dalībniekiem bija slēgta. Kā uzskata Īslandes iestādes, sadalot iepriekšējo Valsts darbinieku pensiju fondu A un B sadaļā, fonds kļuva pašuzturošs un tajā vairs neveidosies negatīva bilance starp prēmijām un saistībām, kas galu galā būtu jāuzņemas Valsts kasei⁽¹⁵⁾.

Turpretī B sadaļas noteikumu dēļ tajā parasti rodas iztrūkums, kas regulāri jāsedz. B sadaļai piemērojamie noteikumi paredz, ka

⁽¹⁴⁾ Spiediena iekārtu telpa, divas šahtas, cementa piegāde, sūkņa pārsegs, automašīnu svēršanas aprīkojums un saistītās datoriekārtas piegādes telpā, celtnis, caurules un tērauda šahta ar saistīto aprīkojumu, mehānismi un tualetes, transformatoru stacija, kāpņu telpa un gaitenis.

⁽¹⁵⁾ Prēmijas Valsts darbinieku pensiju fonda A sadaļā iemaksā, ņemot vērā to piesaistīto darbinieku kopējos ienākumus, kuri iegūst tiesības uz pensiju, pamatojoties uz kopējām iemaksātajām prēmijām. Kā tas ir attiecībā uz lielāko daļu obligāto aroda pensiju fondu, pensionēšanās tiesības A sadaļā ir saistītas ar patēriņa cenu indeksu. Piesaistīto darbinieku tiesības uz pensiju ir noteiktas likumā, un darba devējiem regulāri jāpārskata savas prēmiju iemaksas, lai Fonda prēmiju ieņēmumi atbilstu saistībām.

prēmijas Valsts darbinieku pensiju fonda B sadaļā maksājamas, tikai pamatojoties uz piesaistīto darbinieku pamatalgu, nevis kopējo atalgojumu. Piesaistītie darbinieki iegūst tiesības saņemt noteiktus procentus no pamatalgas par darbu amatā, no kura viņi aiziet pensijā. Pēc tam pensija tiek piesaistīta valsts darbinieku atalgojuma vidējam pieaugumam. Saskaņā ar Likuma Nr. 1/1997 33. pantu šī starpība jāsedz Valsts darbinieku pensiju fonda B sadaļas dalībnieku darba devējam. Tomēr gadījumā, ja darba devējs maksājumu neveic, atbilstoši Likuma Nr. 1/1997 32. pantam Valsts kase garantē pensijas samaksu darbiniekam saskaņā ar minēto likumu.

2.2.2. *Sementsverksmiðjan hf.* Valsts darbinieku pensiju fondam maksājamā parāda noteikšana

Pēc 1996. gadā veiktās reformas Valsts darbinieku pensiju fondu reglamentējošajos tiesību aktos tika ieviests jauns noteikums, kas paredz, ka darba devējiem ir jāatlīdzina pensiju maksājumu pieaugums.

Likuma Nr. 1/1997 33. pantā noteikts, ka "gadījumā, ja valsts darbinieku algas vispārēja pieauguma rezultātā iepriekš noteiktā [...] pensija palielinās, Valsts kase un citi darba devēji, kas fondā apdrošina savus darba ņēmējus, **atlīdzina**⁽¹⁶⁾ šādi radušos pensiju maksājumu pieaugumu. [...]".

Finanšu ministrija 1997. gada 8. oktobrī parakstīja līgumu ar Valsts ierēdņu pensiju fondu par Valsts kases saistību pret Īslandes Valsts cementa rūpniecības darbiniekiem samaksu atbilstoši 33. pantam Likumā Nr. 1/1997 par Valsts ierēdņu pensiju fondu līdz 1996. gada beigām. Šīs saistības atbilda uzkrātajām palielināto pensiju saistībām pret *Sementsverksmiðjan hf.* darbiniekiem, no tām atskaitot uzņēmuma daļu fonda līdzekļos.

Minētā līguma 3. pantā noteikts: "Izmantojot aprēķināto 3,5 % procentu likmi, LSR⁽¹⁷⁾ uzkrāto saistību pret Īslandes Valsts cementa rūpniecības darbiniekiem vērtība 1996. gada beigās tika novērtēta ISK 494 816 380 apmērā. LSR aktīvi saistību samaksai tiek vērtēti kā 19 % no fonda uzkrātajām nenokārtotajām saistībām. Tādējādi valsts saistības *Sementsverksmiðjan hf. Ltd.* vārdā vērtējamas ISK 400 801 268 apmērā."

Likuma Nr. 1/1997 jaunajā 33. pantā paredzēta iespēja maksāt ar obligācijām.

⁽¹⁶⁾ Īpaši uzvērusi Iestāde.

⁽¹⁷⁾ Valsts darbinieku pensiju fonda akronīms īslandiešu valodā.

“Fonda valde var [...] apstiprināt obligācijas kā maksājumu par uzkrātajām saistībām. [...] Šādas saistību samaksas pamatā ir aktuāra novērtējums norēķinu dienā. Darba devējs, kurš nokārtojis savas saistības, emitējot obligācijas saskaņā ar šo punktu, vairs nav atbildīgs par fonda saistībām [...] attiecībā uz konkrēto periodu un tiem darba ņēmējiem, uz kuriem attiecas norēķins.”

Saskaņā ar tā paša līguma 4. pantu “Valsts kase samaksā LSR savas saistības atbilstoši 2. pantam, tās sedzot ar *Iceland Cement Ltd.* obligācijām par kopējo summu ISK 326 488 714 [...]. Obligācijas ir indeksētas, ņemot vērā inflāciju un saskaņā ar patēriņa cenu indeksu (PCI), un pamatindeksis ir 178,6. Gada procentu likme ir 5,5 % (2,75 % – pusgadam), un to aprēķina no 1997. gada 1. janvāra. Procentus par laiku no 1997. gada 1. janvāra līdz 1997. gada 30. augustam maksā atsevišķi 1997. gada 1. novembrī. Obligāciju pašreizējā vērtība uz 1997. gada 1. septembri ir ISK 400 801 268 ar aprēķināto procentu likmi 3,5 %. Valsts kase garantē LSR iemaksu un šo obligāciju procentu samaksu. Ar šīm obligācijām Valsts kase ir pilnībā nokārtojusi savas saistības pret LSR attiecībā uz pensiju piemaksām atbilstoši Likuma Nr. 1/1997 33. pantam par Valsts ierēdņu pensiju fondu, kuras izriet no Īslandes Valsts cementa rūpnīcas darbinieku līdzdalības LSR līdz 1996. gada beigām”.

Tāpēc atbilstoši Likuma Nr. 1/1997 33. panta pēdējās daļas piemērojumam, tiklīdz *Semtsverksmiðjan hf.* nokārto savas saistības, emitējot obligācijas par 1997. gada 8. oktobra līgumā noteikto summu, uzņēmums vairs nav atbildīgs par fonda saistībām samaksāt pensijas par laiku līdz 1996. gada beigām tiem saviem bijušajiem darbiniekiem, uz kuriem attiecas samaksa. Tādējādi šīs obligācijas ir tikai parāda samaksas atlikšana.

Semtsverksmiðjan hf. un Valsts darbinieku pensiju fonds 1999. gada 30. martā parakstīja otru līgumu atbilstoši Likuma Nr. 1/1997 33. pantam. Pamatojoties uz šo līgumu, fondam katru gadu jānovērtē pensiju saistības, kas attiecīgajā gadā uzkrājušās attiecībā uz fonda B sadaļai piesaistītajiem un uzņēmumā joprojām strādājošajiem uzņēmuma darbiniekiem. Uzņēmumam jāsedz šādas saistības pēc tam, kad atskaitītas visas darbinieku un uzņēmuma jau veiktās iemaksas attiecībā uz gada laikā nopelnītajām tiesībām. Saskaņā ar Īslandes iestāžu sniegto informāciju 2003. gadā Valsts darbinieku pensiju fonda B sadaļai joprojām bija piesaistīti pieci *Semtsverksmiðjan hf.* darbinieki.

2.2.3. Valsts pārņemtās *Semtsverksmiðjan hf.* pensiju saistības

Ar 2003. gada 23. oktobra līgumu starp Finanšu ministriju un Valsts darbinieku pensiju fondu Valsts kases vārdā Finanšu ministrija pārņēma atlikušās *Semtsverksmiðjan hf.* emitētās obligācijas, lai samaksātu uzkrātās uzņēmuma saistības, kā noteikts 1997. gada līgumā. Valdība pārņēma arī *Semtsverksmiðjan hf.* saistības pret Valsts darbinieku pensiju fondu samaksāt un katru gadu nokārtot atlīdzinājumu uzņēmuma darbiniekiem, kuri piesaistīti Valsts darbinieku pensiju fonda B sadaļai (kā noteikts 1999. gada 30. marta līgumā starp Valsts darbinieku pensiju fondu un *Semtsverksmiðjan hf.*).

Ar šo līgumu Finanšu ministrija izpildīja saistības, ko tā uzņēmās saskaņā ar 4. pantu akciju pirkuma līgumā, kurš 2003. gada 2. oktobrī noslēgts ar ieguldītāju grupu *Íslenskt sement ehf.* Saskaņā ar šo noteikumu “pārdevējs pārņem tos uzņēmuma pensiju parādus un saistības, kam ir valdības garantija un ko uzņēmums pārņēma 1997. gadā, noslēdzot īpašu līgumu. Pārdevējs pārņem arī visas esošās un turpmākās saistības attiecībā uz ikgadējo atlīdzinājuma izmaksu tām personām, kuras pašlaik veic iemaksas Valsts darbinieku pensiju fonda B sadaļā, kamēr tās strādā uzņēmumā.”

Pat ja Finanšu ministrija pati nolēma pārņemt šos *Semtsverksmiðjan hf.* parādus un saistības akciju pirkuma līgumā ar ieguldītāju grupu *Íslenskt sement ehf.*, *Semtsverksmiðjan hf.* no šīm saistībām atbrīvoja, pamatojoties uz atsevišķu tiesību aktu – 2003. gada 23. oktobra līgumu starp Finanšu ministriju un Valsts darbinieku pensiju fondu.

Saskaņā ar Īslandes iestāžu sniegto informāciju⁽¹⁸⁾ pensiju saistības pret jau pensijā esošajiem darbiniekiem 2003. gadā tika novērtētas 412 miljonu ISK apmērā. Tika aprēķināts, ka turpmāko saistību pret Valsts darbinieku pensiju fonda B sadaļai joprojām piesaistītajiem *Semtsverksmiðjan hf.* darbiniekiem vērtība ir 10–15 miljoni ISK atkarībā no tā, cik ilgi darbinieki turpinās strādāt uzņēmumā.

3. ŠAJĀ LĒMUMĀ VĒRTĒJAMIE PASĀKUMI

Kā jau minēts, ar Lēmumu Nr. 421/04/COL uzsāktā oficiālā izmeklēšanas procedūra saskaņā ar Lēmumu Nr. 367/06/COL tika paplašināta, to attiecinot arī uz valsts pārņemtajām uzņēmuma pensijas saistībām.

⁽¹⁸⁾ Īslandes iestādes dažādu veidu sarakstē sniedza informāciju par *Semtsverksmiðjan hf.* darbinieku piesaisti. Šos aprēķinātos rādītājus tās norādīja 2003. gada 12. novembra vēstulē. 2006. gada 18. aprīļa vēstulē Īslandes iestādes papildus paskaidroja, ka uzņēmuma pievienošanas brīdī 1993. gadā seši darbinieki bija piesaistīti Valsts darbinieku pensiju fondam, bet 93 – privātajiem pensiju fondiem. Kā Īslandes iestādes paskaidroja – *Semtsverksmiðjan hf.* garīgā darba strādniekiem bija piekļuve Valsts darbinieku pensiju fondam, savukārt fiziskā darba strādnieki bija piesaistīti privāto pensiju fondu sistēmai, t. i., to arodbiedrību pensiju fondiem. Pēc uzņēmuma pievienošanas 1993. gadā jauni garīgā darba strādnieki joprojām varēja iesaistīties Valsts pensiju fondā. Pēc valstij piederošo uzņēmuma *Semtsverksmiðjan hf.* akciju pārdošanas 2003. gadā visiem jaunajiem darbiniekiem ir jāiesaistās kādā no privātajiem pensiju fondiem.

Tajā pašā datumā – 2006. gada 29. novembrī – Iestāde pieņēma Lēmumu Nr. 368/06/COL izbeigt oficiālo izmeklēšanas procedūru attiecībā uz valstij piederošo uzņēmuma *Semtsverksmiðjan hf.* akciju pārdošanu uzņēmumam *Íslenskt sement ehf.* 2006. gada 29. novembrī par cenu 68 miljoni ISK un secināja, ka pārdošana neietver valsts atbalstu.

Šajā lēmumā Iestāde novērtēs iespējamo valsts atbalstu uzņēmuma *Semtsverksmiðjan hf.* labā un tā atbilstību šādiem pasākumiem, par kuriem Iestāde vēl nav lēmusi.

1) *Semtsverksmiðjan hf.* īpašumu, aktīvu, akciju un obligāciju iegāde valsts īpašumā

Lēmumā Nr. 421/04/COL Iestāde norādīja, ka uzņēmumam *Semtsverksmiðjan hf.* piederošo aktīvu iegāde⁽¹⁹⁾, ko Valsts kase iegādājās par 450 miljoniem ISK, varētu būt attiecināma uz valsts atbalstu, ja minētā aktīvu cena neatbilstu to tirgus vērtībai.

2) *Semtsverksmiðjan hf.* tiesības paturēt daļu no aktīviem un atpirkt tos par nemainīgu cenu

Ar Lēmumu Nr. 421/04/COL Iestāde uzsāka oficiālu izmeklēšanas procedūru arī attiecībā uz *Semtsverksmiðjan hf.* iespēju paturēt daļu no pārdotajiem īpašumiem Reikjavīkā⁽²⁰⁾, izmantot tos savām rūpnieciskajām vajadzībām un nodot atpakaļ Valsts kasei ne vēlāk kā 2011. gada 31. decembrī. *Semtsverksmiðjan hf.* bija jāmaksā par visiem šo īpašumu uzturēšanas un uzlabojumu pasākumiem, taču nebija jāmaksā atlīdzība par šādām izmantošanas tiesībām. Turklāt saskaņā ar pirkuma līguma 6. pantu līdz 2009. gada 31. decembrim *Semtsverksmiðjan hf.* bija tiesības atpirkt iepriekš minētos pārdotos īpašumus Reikjavīkā par kopējo cenu 95 miljoni ISK, no 2003. gada 1. augusta maksājot nemainīgu gada procentu likmi 7 % apmērā.

Lēmumā Nr. 421/04/COL Iestāde provizoriski uzskatīja, ka Valsts kasei pārdoto Reikjavīkā esošo aktīvu izmantošana bez atlīdzības ir valsts atbalsts. Iestāde uzskatīja, ka, ja *Semtsverksmiðjan hf.* izmantotu iepriekš minēto atpirkšanas cenu, valsts varētu zaudēt ieņēmumus, pārdodot aktīvus par cenu zem to tirgus vērtības.

⁽¹⁹⁾ Attiecīgie aktīvi ir uzņēmuma īpašumi un aktīvi Reikjavīkā, uzņēmuma biroju ēka Akranesā, izņemot pusotru stāvu, un *Semtsverksmiðjan hf.* piederošās akcijas un obligācijas citos uzņēmumos.

⁽²⁰⁾ Divas cementa uzglabāšanas tvertnes, cementa piegādes/iepakošanas ēka, kāpnes un gaitenis, cementa cauruļu šahta, žogs un vārti, tērauda šahta un saistītais aprīkojums, gaisa kompresori, žāvētājs un elektriskais aprīkojums noliktavā, ko aizsedz doks, piestātnes celtnis, cauruļvadi cementa caurules šahtā, transportlīdzekļu svēršanas aprīkojums un saistītās datoriekārtas.

3) Valsts kases pārņemtās *Semtsverksmiðjan hf.* pensiju saistības

Lēmumā Nr. 367/06/COL Iestāde provizoriski secināja, ka valsts īstenotā *Semtsverksmiðjan hf.* pensiju saistību pārņemšana ir valsts atbalsts EEZ līguma 61. panta 1. punkta nozīmē. Iestādei bija šaubas, vai ir piemērojami EEZ līguma 61. panta 2. vai 3. punktā paredzētie izņēmumi attiecībā uz valsts atbalsta vispārējo aizliegumu. Ja būtu iesaistīts valsts atbalsts – Iestāde pauda šaubas, vai to var atzīt par saderīgu ar EEZ līguma darbību. Jo īpaši Iestāde pauda bažas par to, vai atbalstu var uzskatīt par saderīgu, pamatojoties uz noteikumiem Valsts atbalsta pamatnostādņēs par atbalstu glābšanai un pārstrukturēšanai.

4. ÍSLANDES IESTĀŽU IESNIEGTIE APSVĒRUMI

2005. gada 23. februāra vēstulē Īslandes iestādes izteica apsvērumus par Iestādes Lēmumā Nr. 421/04/COL paustajām šaubām. Īslandes iestādes paskaidroja, ka aktīvu atpirkšana no *Semtsverksmiðjan hf.* notika kā daļa no pārstrukturēšanas: "Valsts atpirka no uzņēmuma visus aktīvus, kas nebija būtiski ražošanai un darbībai, lai mazinātu darbības izmaksas un uzņēmums kļūtu rentabls."

Attiecībā uz atpirkto aktīvu precīzo vērtību Īslandes iestādes apgalvoja, ka visprecīzākais ir tas novērtējums, ko 2003. gada septembrī veica AV un VSO *Ráðgjöf* eksperti. Šie eksperti īpašumu Reikjavīkā novērtēja 276 miljonu ISK apmērā un biroja ēku Akranesā – 74,4 miljonu ISK apmērā. Īslandes iestādes uzskatīja, ka Reikjavīkā esošo aktīvu novērtējums bija ļoti izdevīgs valstij – pamatojoties uz prognozēto nākotnes vērtību, tiem bija stratēģiska vērtība, "jo pārdošanas laikā tika izstrādāts liels tilta projekts, kurā paredzēja slēgt uzņēmuma ostu *Sæverhöfði* ielā Reikjavīkā, un tādējādi telpas kļūtu uzņēmuma darbībai neizmantojamas. Tomēr minētā tilta dēļ būs jāmaina pilsētplānojums attiecīgajā rajonā, un paredzams, ka zeme tiks rezervēta dzīvojamajai zonai, kas būtiski palielinās tās vērtību".

Attiecībā uz 2003. gada 2. oktobra pirkuma līguma 6. pantā paredzēto atsevišķu aktīvu atpirkšanu Īslandes iestādes minētajā vēstulē norādīja, ka tās vēlas grozīt līgumu un aizstāt šo iespēju ar pirmpirkuma tiesībām par tirgus cenu.

Visbeidzot, Īslandes iestādes izvirzīja argumentus, lai pamatotu, ka gadījumā, ja *Semtsverksmiðjan hf.* pārdošanas procesā ir iesaistīts atbalsts, to varētu uzskatīt par saderīgu, pamatojoties uz Valsts atbalsta pamatnostādņēm par atbalstu glābšanai un pārstrukturēšanai. Šādā nolūkā tās vēstulei pievienoja *Semtsverksmiðjan hf.* pārstrukturēšanas plānu.

Īslandes iestādes neizteica apsvērumus attiecībā uz Iestādes Lēmumu Nr. 367/06/COL par Īslandes valsts īstenoto *Sementsverksmiðjan hf.* pensiju saistību pārņemšanu.

5. ÍSLENSKT SEMENT EHF. IESNIEGTIE APSVĒRUMI

Íslenskt sement ehf. iesniedza apsvērumus par Iestādes Lēmumu Nr. 421/04/COL 2005. gada 20. jūnijā (pasākums Nr. 323552). Vēstulē šis uzņēmums apgalvoja, ka valsts no *Sementsverksmiðjan hf.* atpirktie aktīvi tika pārdoti nevis atsevišķi, bet gan saistībā ar akciju pārdošanu. Tāpēc minētā pārdošana bija daļa no vispārējā pirkuma līguma attiecībā uz *Sementsverksmiðjan hf.* akciju pārdošanu kopumā. Turklāt *Íslenskt sement ehf.* uzskatīja, ka *Sementsverksmiðjan hf.* tiesības izmantot dažus no atpirktajiem aktīviem ir uzņēmuma privatizācijas sastāvdaļa, kas tika ņemta vērā, apspriežot kopējo pirkuma cenu. Tomēr *Íslenskt sement ehf.* uzskata, ka šo aktīvu izmantošanas tiesību objektīvā tirgus vērtība būtu niecīga, "ja ne pilnīgi bezvērtīga", jo tos var izmantot tikai *Sementsverksmiðjan hf.* kā vienīgais cementa ražotājs Īslandē. Visbeidzot, *Íslenskt sement ehf.* apstrīdēja to, ka uzņēmuma tiesības atgūt aktīvus, ko tas ir tiesīgs izmantot, par kopējo summu 95 miljoni ISK ietver valsts atbalstu, jo šim specializētajām cementa ražotnēm ir maza tirgus vērtība.

Íslenskt sement ehf. 2007. gada 7. maija vēstulē (pasākums Nr. 421504), pirmkārt, izteica savu viedokli par Iestādes pieeju dalīt lietu divās daļās, proti, akciju pārdošanā un pārējos pasākumos. Šis uzņēmums uzskata, ka dažādie darījumi jāvērtē kopumā. "Gan pārdevēja (Īslandes valdības), gan pircēja (*Íslenskt sement ehf.*) priekšnoteikums bija, ka vienā dienā noslēgtie līgumi veido vienu nedalāmu darījumu. Tādējādi viens vai vairāki līgumi netiktu noslēgti, ja tajā pašā laikā un savstarpēji saistīti netiktu noslēgti visi pārējie līgumi."

Otrkārt, *Íslenskt sement ehf.* minēja argumentus, lai pierādītu, ka Īslandes valsts īstenotā *Sementsverksmiðjan hf.* pensiju saistību pārņemšana nav saistīta ar valsts atbalstu. *Íslenskt sement ehf.* paskaidroja, ka pensiju saistības nebija iekļautas 1996. gada pārskata bilancē, bet tikai minētas kā ārpusbilances neparedzēto izdevumu saistības. Uzņēmuma pensiju saistības 1997. gadā tika dzēstas, emitējot obligācijas. Tas nozīmē, ka tās tika finansētas, iemaksājot parādu (obligācijas) Valsts darbinieku pensiju fondā un 1997. gada pārskata bilancē tās iegrāmatojot kā ilgtermiņa saistības šim un turpmākajiem gadiem. *Íslenskt sement ehf.* turklāt paskaidroja, ka saistībā ar tam piederošo *Sementsverksmiðjan hf.* akciju pārdošanu valsts pārņēma parādu, kas uzņēmumam bija jāatmaksā Valsts darbinieku pensiju fondā 2003. gadā. Tādējādi 2003. gada pārskatā summa ISK 388 028 317 apmērā tika atskaitīta no pasīva bilancē, vienlaikus par tādu pašu summu palielinot uzņēmuma nesadalīto peļņu.

Treškārt, *Íslenskt sement ehf.* minēja *Sementsverksmiðjan hf.* aktīvu pārdošanu valstij par pirkuma summu 450 miljoni ISK, kas bija norādīta Iestādes Lēmumā Nr. 421/04/COL. Visas akcijas un obligācijas valstij tika pārdotas par tirgus vērtību ⁽²¹⁾. *Saevarhófdi* īpašums Reikjavīkā un daļa no biroja ēkas Akranesā tika novērtēti attiecīgi 276 miljonu ISK un 74,4 miljonu ISK vērtībā un tika pārdoti valstij attiecīgi par ISK 280 miljoniem un ISK 72,5 miljoniem.

Íslenskt sement ehf. norādīja arī uz *Sementsverksmiðjan hf.* likvidācijas izmaksām, ko *MP Investment Bank Ltd.* noteica 2003. gadā, atkārtoti uzsverot, ka aprēķinātās likvidācijas izmaksas kopā ar ražotnes vietas attīrīšanu Akranesā bija ISK 506 498 730.

Íslenskt sement ehf. secināja, ka, "piemērojot ECJ noteikto metodi, piemēram, *Gröditzer Stahlwerke GmbH.* gadījumā, rodas jautājums, vai valsts kopējās ar uzņēmuma likvidāciju saistītās izmaksas pārsniegtu tās valsts izmaksas, kas veidotos, pārņemot uzņēmuma parādu un pārdodot tā akcijas. Ja atbilde uz šo jautājumu ir apstiprinoša, jāuzskata, ka valsts ir rīkojusies saskaņā ar tirgus ekonomikas ieguldītāja principu, jo privāts ieguldītājs būtu pārņēmis uzņēmuma parādu un pārdevis tā akcijas, pamatojoties uz saprātīgiem ekonomiskiem apsvērumiem". Tāpēc *Íslenskt sement ehf.* uzskatīja, ka "kopējās likvidācijas izmaksas pārsniedza kopējās uzņēmuma pārdošanas izmaksas par ISK 70 376 683 ⁽²²⁾, tādēļ valsts ir rīkojusies saskaņā ar tirgus ekonomikas ieguldītāja principu. Tādējādi valsts rīcība, pārņemot uzņēmuma parādu pensiju fondā saistībā ar valstij piederošo uzņēmuma akciju pārdošanu, neietver valsts atbalstu."

6. AALBORG PORTLAND ÍSLANDI EHF. IESNIEGTIE APSVĒRUMI

Savā 2005. gada 2. septembra vēstulē sūdzības iesniedzējs *Aalborg Portland Íslandi ehf.* iesniedza piezīmes par Iestādes Lēmumu Nr. 421/04/COL. Tas piekrita Iestādes bažām, taču norādīja, ka *Sementsverksmiðjan hf.* pensiju saistību pārņemšana nav norādīta sākotnējā lēmumā. Tomēr *Aalborg Portland Íslandi ehf.* neiesniedza apsvērumus par Iestādes Lēmumu Nr. 367/06/COL paplašināt sākotnējo lēmumu, to attiecinot arī uz Īslandes valsts īstenoto *Sementsverksmiðjan hf.* pensiju saistību pārņemšanu.

⁽²¹⁾ Akcijas uzņēmumā *Geca* tika novērtētas 46,5 miljonu ISK apmērā, akcijas uzņēmumā *Spólur* – 40 miljonu ISK apmērā, bet *Spólur* emitētās obligācijas – 11 miljonu ISK apmērā.

⁽²²⁾ *Íslenskt Sement* skaidro, ka uzņēmuma likvidācijas kopējās izmaksas bija 390,4 miljoni ISK, ieskaitot par zemi Reikjavīkā un Akranesā valsts samaksātās pirkuma summas. Ja valsts būtu izlēmusi likvidēt uzņēmumu, likvidācijas izmaksas būtu tādas pašas kā pamatlīdzekļu likvidācijas vērtība – 69,9 miljoni ISK, atskaitot līgumsaistības par ražotnes vietas attīrīšanu, un tādējādi uzņēmuma kopējās likvidācijas izmaksas būtu 390,4 miljoni ISK. Valstij pieņemot lēmumu pārņemt uzņēmuma parādu Valsts darbinieku pensiju fondā ISK 388 028 317 apmērā un pārdot uzņēmumam piederošās *Íslenskt Sement* akcijas par 68 miljoniem ISK, neto izmaksas sasniedza ISK 320 028 317. Tādējādi likvidācijas izmaksas pārsniedza uzņēmuma kopējās pārdošanas izmaksas par ISK 70 376 683.

7. ĪSLANDES IESNIEGTIE PAPILDU APSVĒRUMI

Īslandes iestādes 2008. gada 8. aprīļa vēstulē sniedza papildu informāciju par iepriekš iesniegto pārstrukturēšanas plānu un iekļāva arī tirgus pētījumu, kas Iestādei vēl nebija iesniegts.

II. NOVĒRTĒJUMS

1. VALSTS ATBALSTA ESĪBA

EEZ līguma 61. panta 1. punktā ir noteikts:

“Ja šajā līgumā nav noteikts citādi, jebkurš atbalsts, ko piešķir EK dalībvalstis, EBTA valstis vai no valsts resursiem jebkādā iespējamā formā, kas deformē vai draud deformēt konkurenci par labu dažiem uzņēmumiem vai dažu preču ražošanai tādā

apmērā, kādā tas ietekmē tirdzniecību starp līguma pusēm, nav savienojams ar šī līguma darbību.”

1.1. ĪPAŠUMU, AKTĪVU, AKCIJU UN OBLIGĀCIJU PIRKŠANA

Pamatojoties uz pirkuma līgumu, Īslandes Valsts kase iegādājās uzņēmuma īpašumus un aktīvus Reikjavīkā, uzņēmuma biroja ēku Akranesā, izņemot pusotru stāvu, un *Sementsverksmiðjan hf.* piederošās citu uzņēmumu akcijas un obligācijas par 450 miljoniem ISK.

Šajā tabulā ir salīdzināta Reikjavīkā un Akranesā esošo *Sementsverksmiðjan hf.* īpašumu un aktīvu, kā arī akciju un obligāciju tirgus vērtība, ko noteikuši neatkarīgi eksperti⁽²³⁾, un cena, ko samaksāja Valsts kase.

(miljonos ISK)

	Neatkarīgu ekspertu novērtējums	Cena, ko samaksāja Īslandes Valsts kase
Zeme, nekustamais īpašums un aprīkojums <i>Sæverhöfði</i> ielā 31, Reikjavīkā	276	280
Biroju ēka Akranesā (izņemot pusotru stāvu)	74,4	72,5
Akcijas uzņēmumā <i>Geca</i>	46,5	46,5
Akcijas uzņēmumā <i>Spölnur</i>	40	40
Obligācijas uzņēmumā <i>Spölnur</i>	11	11
Kopā	447,9	450

Tādējādi starpība, ko Valsts kase pārmaksāja, salīdzinot ar neatkarīgu ekspertu noteikto aktīvu tirgus vērtību, ir 2,1 miljons ISK (jeb EUR 21 214). Šī starpība attiecas uz Reikjavīkā esošo īpašumu pārdošanu par cenu, kas par 4 miljoniem ISK pārsniedza novērtējumu, un Akranesā esošās biroju ēkas pārdošanu par cenu, kas ir par 1,9 miljoniem ISK zemāka nekā novērtējums.

Saskaņā ar tiesu praksi Iestāde nevar patvaļīgi noteikt tirgus cenu šajā lēmumā, pamatojoties tikai uz ekspertu novērtējumu⁽²⁴⁾. Turklāt, nosakot zemes un ēku tirgus cenu, Iestādei “jāņem vērā šāda vērtējuma nenoteiktība un šādu tirgus cenu būtība, kas ir ar atpakaļejošu spēku”⁽²⁵⁾. Bieži nav iespējams secināt, ka atsevišķs novērtējums pēc definīcijas atspoguļo to tirgus vērtību, kuru pircējs būtu gatavs pieņemt. Pieņemama tirgus vērtība pēc tirgus pārbaudes nosakāma saprātīgās robežās.

Iestāde uzskata, ka nav skaidras atbildes uz jautājumu, cik plašām jābūt šādām robežām. Tās, iespējams, dažādās situācijās atšķirtos.

Iestāde uzskata, ka neto cenas starpība – 2,1 miljons ISK – starp neatkarīgā eksperta novērtējumu un cenu, ko Valsts kase galu galā samaksāja, ir pārāk maza un nepierāda, ka pirkuma cena neatspoguļoja tirgus nosacījumus. Neatkarīgā eksperta noteikto cenu var uzskatīt par orientējošu. Ievērojamas atkāpes no šāda novērtējuma var liecināt par valsts atbalsta esamību. Tomēr Iestāde pauž viedokli⁽²⁶⁾, ka tik maza starpība, kāda ir

⁽²⁴⁾ Apvienotās lietas T-127/99, T-129/99 un T-148/99, *Diputación Foral de Alava* un citi pret Komisiju, 2002., *Recueil*, II-1275. lpp., 71. punkts.

⁽²⁵⁾ Lieta T-366/00, *Scott SA* pret Komisiju, 2007., *Recueil*, II-797. lpp., 93. punkts.

⁽²³⁾ *Almenna Verkfæðistofan* (AV) daļēju *Sementsverksmiðjan hf.* īpašumu novērtējumu Reikjavīkā veica 2003. gada februārī, bet pilnīgu novērtējumu – 2003. gada novembrī. Obligāciju un akciju vērtību noteica *MP Verðbref*, nosakot uzņēmuma likvidācijas vērtību pirms valsts akciju pārdošanas. *Daníel Rúnar Elíasson* – Hakotas [*Hákot*] nekustamo īpašumu aģentūras pilnvarots nekustamo īpašumu aģents – ēku Akranesā novērtēja 2003. gada augustā.

⁽²⁶⁾ Saskaņā ar tiesu praksi Iestādi “nedrīkst vainot par tās aptuveno novērtējumu”, jo šāds novērtējums ir aptuvens pēc būtības; salīdzinājumam iepriekš citētā lieta T-366/00, *Scott SA* pret Komisiju, 96. punkts.

šajā gadījumā, ir nepietiekama, lai veidotu valsts atbalstu *Sementsverksmiðjan hf.* labā. Tā drīzāk norāda, ka pirkums veikts par godīgu tirgus cenu. Tāpēc Iestāde uzskata, ka *Sementsverksmiðjan hf.* nesaņēma valsts atbalstu EEZ līguma 61. panta 1. punkta nozīmē, pārdodot īpašumus, aktīvus, akcijas un obligācijas Islandes Valsts kasei.

1.2. TIESĪBAS PATURĒT DAĻU NO AKTĪVIEM UN ATPIRKT TOS PAR NEMAINĪGU CENU

Saskaņā ar pirkuma līguma 5. pantu *Sementsverksmiðjan hf.* bija iespēja paturēt daļu no pārdotajiem īpašumiem Reikjavīkā⁽²⁷⁾, izmantojot tos savā rūpnieciskajā darbībā un nododot atpakaļ Valsts kasei ne vēlāk kā 2011. gada 31. decembrī. *Sementsverksmiðjan hf.* bija jāmaksā par visiem šo īpašumu uzturēšanas un uzlabojumu pasākumiem, taču tas nemaksāja atlīdzību par izmantošanas tiesībām. Turklāt Saskaņā ar pirkuma līguma 6. pantu līdz 2009. gada 31. decembrim *Sementsverksmiðjan hf.* bija tiesības atpirkt iepriekš minētos pārdotos īpašumus Reikjavīkā par kopējo cenu 95 miljoni ISK ar uzkrātajiem procentiem, kas aprēķināti, pamatojoties uz nemainīgu gada procentu likmi – 7 %, no 2003. gada 1. augusta.

Islandes iestādes 2006. gada 17. februāra vēstulē (pasākums Nr. 363608) nosūtīja Iestādei tā līguma kopiju angļu valodā, kurš noslēgts starp *Sementsverksmiðjan hf.* un Rūpniecības ministriju Islandes valdības vārdā. Pamatojoties uz šo līgumu, uzņēmuma iespēja atpirkt dažus aktīvus Reikjavīkā tika atcelta. Valsts kasei pārdotie aktīvi tika nodoti tai no 2004. gada 1. janvāra. No šā datuma saskaņā ar līguma 2. pantu uzņēmums iznomāja tā izmantotos aktīvus uz nenoteiktu laiku. Mēneša nomas maksa par aktīviem⁽²⁸⁾ ir ISK [...]. Nomas maksu pārskata reizi gadā atbilstoši būvniecības izmaksu indeksiem. Islandes iestādes paskaidroja, ka nomas maksa tika aprēķināta, izmantojot parasto koeficientu, ko piemēro Islandes nekustamā īpašuma tirgum.

Iestādei nav iemesla apšaubīt to, cik patiesa un precīza ir tā Islandes iestāžu sniegtā informācija, saskaņā ar kuru *Sementsverksmiðjan hf.* maksā tirgus cenu par šo aktīvu nomu⁽²⁹⁾. Tāpēc atbilstoši iepriekš minētajiem līguma grozījumiem Iestāde uzskata, ka valsts atbalsts EEZ līguma 61. panta 1. punkta nozīmē nav sniegts.

1.3. PENSIJU SAISTĪBU PĀRŅEMŠANA

Ar līgumu, kas 2003. gada 23. oktobrī parakstīts starp Finanšu ministriju un Valsts darbinieku pensiju fondu, Finanšu ministrija

⁽²⁷⁾ Divas cementa uzglabāšanas tvertnes, cementa piegādes/iepakošanas ēka, kāpnes un gaitenis, cementa cauruļu šahta, žogs un vārti, tērauda šahta un saistītais aprīkojums, gaisa kompresori, žāvētājs un elektriskais aprīkojums noliktavā, ko aizsedz doks, piestātnes celtnis, cauruļvadi cementa caurules šahtā, transportlīdzekļu svēršanas aprīkojums un saistītās datoriekārtas.

⁽²⁸⁾ Iznomātie aktīvi ir spiediena iekārtu telpa, divas šahtas, cementa piegādes un sūkņu angārs, kuru platība ir 290 m². Turklāt iznomāts ir arī automašīnu svēršanas aprīkojums, zemes gabals, celtnis, caurules un tērauda šahta, mehānismi un tualetes, transformatoru stacija, kāpņu telpa un gaitenis.

⁽²⁹⁾ Islandes iestādes informēja Iestādi, ka lielākā daļa izmantotās zemes *Sevarhöfði* ielā Reikjavīkā, kas iepriekš piederēja *Sementsverksmiðjan hf.*, tika iznomāta uzņēmumam *Jarðboranir hf.* par cenu ISK [...] kvadrātmetrā. No *Sementsverksmiðjan hf.* pieprasītā nomas cena bija ISK [...]. Islandes iestādes arī paskaidroja, ka par zemes iznomāšanu *Sevarhöfði* ielā laikrakstā *Morgunblaðið* 2003. gada beigās tika ievietots sludinājums un ka visizdevīgāko piedāvājumu – iepriekš minēto cenu – izteica *Jarðboranir hf.* Šo iemeslu dēļ Islandes iestādes apgalvoja, ka nomas cena atbilst tirgus cenām Islandē.

Valsts kases vārdā pārņēma atlikušās obligācijas, kas emitētas, lai nomaksātu *Sementsverksmiðjan hf.* uzkrātās saistības, kā noteikts 1997. gada līgumā. Turklāt atbilstoši šim līgumam Valsts kase pārņēma *Sementsverksmiðjan hf.* saistības pret darbiniekiem, kuri joprojām strādā šajā uzņēmumā. Šīs saistības bija jāmaksā un jākārto katru gadu.

1.3.1. Valsts līdzekļu esība

Lai pasākumu uzskatītu par valsts atbalstu, tam, pirmkārt, jābūt valsts vai no valsts līdzekļiem piešķirtam. Pamatojoties uz 2003. gada oktobrī slēgto līgumu starp Finanšu ministriju un Valsts darbinieku pensiju fondu, Valsts kase *Sementsverksmiðjan hf.* vārdā maksās Pensiju fondam summas, ko šis uzņēmums ir parādā. Līguma parakstīšanas brīdī *Sementsverksmiðjan hf.* saistības pret pensiju fondu pensiju izmaksām tiem darbiniekiem, kuri jau ir pensijā, tika novērtētas 412 miljonu ISK apmērā. Turklāt turpmākās saistības pret pārējiem uzņēmuma darbiniekiem, kuri piesaistīti pensiju fonda B sadaļai un joprojām strādā, tika novērtētas 10–15 miljonu ISK apmērā. Pensiju saistību pārņemšana un to apmaksa no Valsts kases līdzekļiem ietver valsts līdzekļus.

1.3.2. Atbalsts, priekšroku dodot dažiem uzņēmumiem vai dažu preču ražošanai

Otrkārt, atbalsta pasākumam jāpiešķir tā saņēmējam tādas priekšrocības, kas atvieglo parasti no sava budžeta segtos maksājumus.

Valsts pārņēma *Sementsverksmiðjan hf.* parādu Valsts darbinieku pensiju fondam par pensiju izmaksu saviem darbiniekiem. *Sementsverksmiðjan hf.* tika izveidots 1955. gadā kā daļa no valsts pārvaldes. Cementa ražotāja “Islandes Valsts cementa rūpnīca” darbinieki tajā laikā bija piesaistīti Valsts darbinieku pensiju fondam tāpat kā visi pārējie valsts pārvaldes darbinieki.

Valsts 1997. gadā veica Valsts darbinieku pensiju fonda reformu. Valsts darbinieku pensiju fonds veica to savu saistību aktuāru novērtējumu, kas tam bija pret saviem dalībniekiem attiecībā uz turpmākajiem pensiju maksājumiem. Pēc tam šā novērtējuma rezultāts tika salīdzināts ar fonda aktīviem un to dažādo darba devēju saistību daļu, kam bija apdrošināti darba ņēmēji. Valsts darbinieku pensiju fonda saistības pret jau pensijā esošajiem *Sementsverksmiðjan hf.* darbiniekiem 1996. gada beigās sasniedza 400 miljonus ISK⁽³⁰⁾.

⁽³⁰⁾ Saskaņā ar 3. pantu līgumā starp Valsts ierēdņu pensiju fondu un Finanšu ministriju par Valsts kases saistību samaksu atbilstoši Likuma Nr. 1/1997 33. pantam par Valsts ierēdņu pensiju fondu *Iceland Cement Ltd.* saistību summa attiecībā uz Islandes Valsts cementa rūpnīcas darbiniekiem 1996. gada beigās bija ISK 400 801 268.

Valsts kase samaksāja šīs saistības Valsts darbinieku pensiju fondam, izmantojot uzņēmuma obligācijas. Šīs saistības tika norādītas *Sementsverksmiðjan hf.* pārskatos līdz 2003. gada 23. oktobrim, kad valsts pārņēma *Sementsverksmiðjan hf.* parādu pensiju fondam. No vienas puses, šis parāds bija saistīts ar pensiju izmaksu *Sementsverksmiðjan hf.* darbiniekiem, kuri parāda noteikšanas brīdī 1997. gadā jau bija pensijā. No otras puses, parāds bija saistīts arī ar aprēķināto pensiju izmaksu tiem pieciem darbiniekiem, kuri tobrīd strādāja uzņēmumā *Sementsverksmiðjan hf.* un joprojām bija piesaistīti Valsts darbinieku pensiju fonda B sadaļai ⁽³¹⁾.

Ciktāl pensiju saistību maksājumi ir parastie izdevumi, kas uzņēmumam jāsedz uzņēmējdarbības gaitā, valstij pārņemot šos maksājumus, uzņēmumam *Sementsverksmiðjan hf.* tika piešķirts atvieglojums darbības izmaksās. Tādējādi valsts piešķir šim uzņēmumam selektīvu priekšrocību, jo citiem uzņēmumiem ir pašiem jāsedz visas ar savu darbinieku pensijām saistītās izmaksas.

1.3.3. Konkurences kropļošana un ietekme uz tirdzniecību starp līgumslēdzējām pusēm

Treškārt, atbalsta pasākumam jārada kropļojumi konkurencē un jāietekmē tirdzniecība starp līgumslēdzējām pusēm.

Uzņēmumiem, kas gūst labumu no valsts piešķirtām ekonomiskām priekšrocībām, kuras samazina to parasto izmaksu slogu, tiek radīti labāki konkurences apstākļi nekā tiem, kuriem nav šādu priekšrocību. EEZ cementa tirgū ir konkurence. Pašlaik Īslandes cementa tirgū darbojas divi uzņēmumi – *Sementsverksmiðjan hf.* un *Aalborg Portland Íslandi ehf.* Jebkādas tādas *Sementsverksmiðjan hf.* piešķirtas priekšrocības, kas samazina uzņēmuma parastās izmaksas, nodrošina tam labākus konkurences apstākļus attiecībā pret pārējiem esošajiem vai iespējamajiem tirgus dalībniekiem Īslandes cementa tirgū, kuriem nav šādu priekšrocību. Tādējādi atbalsts, ko valsts piešķirusi *Sementsverksmiðjan hf.*, rada kropļojumus konkurencē.

Ceturtkārt, lai EEZ līguma 61. panta 1. punkts būtu piemērojams, paziņotajam pasākumam jāietekmē tirdzniecība starp EEZ līgumslēdzējām pusēm.

Sementsverksmiðjan hf. tiešais konkurents Īslandes tirgū ir citā EEZ līguma valstī izveidota uzņēmuma meitasuzņēmums, kas neražo cementu Īslandē, bet ievie to no citām EEZ valstīm. Tāpēc šis pasākums ietekmē tirdzniecību starp EEZ līgumslēdzējām pusēm EEZ līguma 61. panta 1. punkta nozīmē.

⁽³¹⁾ Pensiju saistību summa attiecībā uz jau pensijā esošajiem darbiniekiem 2003. gada oktobrī bija 412 miljonu ISK. Tajā pašā datumā parāds, kas atbilst nākotnes saistībām attiecībā uz pašreizējiem darbiniekiem, tika novērtēts kā aptuveni 10–15 miljonu ISK.

1.3.4. Secinājums

Iepriekš minēto iemeslu dēļ Iestāde uzskata, ka valsts, pārņemot pensiju saistības ar 2003. gada oktobrī parakstīto līgumu starp Finanšu ministriju un Valsts pensiju fondu, ir piešķirusi uzņēmumam *Sementsverksmiðjan hf.* valsts atbalstu.

2. PROCEDŪRAS NOTEIKUMI

Atbilstoši Uzraudzības un Tiesas nolīguma 3. protokola I daļas 1. panta 3. punktam "EBTA Uzraudzības iestāde par visiem plāniem piešķirt vai mainīt atbalstu jāinformē laikus, lai tā varētu iesniegt savus apsvērumus (...). Attiecīgā valsts neīsteno savus ierosinātos pasākumus, līdz šīs procedūras rezultātā ir pieņemts galīgais lēmums".

Kaut gan Īslandes iestādes 2003. gada 29. augusta vēstulē iesniedza paziņojumu par plānoto valstij piederošo uzņēmuma *Sementsverksmiðjan hf.* akciju pārdošanu, tomēr ar iepriekš minētajiem līgumiem piešķirtie iespējamie valsts atbalsta pasākumi stājās spēkā, pirms Iestāde bija pieņēmusi galīgo lēmumu par paziņojumu, proti – Īslandes iestādēm parakstot šos līgumus. Tāpēc saistībā ar šo darījumu piešķirtais valsts atbalsts ir nelikumīgs valsts atbalsts 3. protokola II daļas 1. panta f) apakšpunkta nozīmē, jo tas ir jauns atbalsts, kas īstenots, pārkāpjot tā paša protokola I daļas 1. panta 3. punktu.

3. ATBALSTA SADERĪBA

Saskaņā ar EEZ līguma 61. panta 3. punkta c) apakšpunktu atbalstu, kas piešķirts atsevišķu saimniecisko darbību vai ekonomikas zonu attīstības veicināšanai, var uzskatīt par saderīgu ar EEZ līguma darbību, ja šāds atbalsts nelabvēlīgi neietekmē tirdzniecības apstākļus tiktāl, ka tas ir pretrunā vispārējām interesēm. Pārstrukturēšanas atbalsts jāvērtē atbilstoši Iestādes glābšanas un pārstrukturēšanas atbalsta pamatnostādņēm (turpmāk tekstā – GP pamatnostādnes).

Lēmumā Nr. 421/04/COL Iestāde uzsvēra, ka Īslandes iestādes nav izteikušas argumentus vai iesniegušas attiecīgus dokumentārus pierādījumus, lai novērtētu atbalsta saderību ar GP pamatnostādņēm. Īslandes iestādes 2005. gada februāra vēstulē nosūtīja *Sementsverksmiðjan hf.* pārstrukturēšanas plānu. Turklāt 2008. gada februārī Īslandes iestādes sniedza papildu informāciju par pārstrukturēšanas plānu. Turpmāk šajā dokumentā Iestāde izvērtēs, vai šī jaunā informācija ļauj secināt, ka atbalsts atbilst GP pamatnostādņu prasībām ⁽³²⁾.

⁽³²⁾ Lieta T-157/01, *Danske Busvognmænd* pret Komisiju, 2004., *Recueil*, II-917. lpp., 116. punkts.

3.1. PIEMĒROJAMĀS PAMATNOSTĀDNES

Atbalsts tika piešķirts 2003. gada oktobrī, kad valsts atbrīvoja *Sementsverksmiðjan hf.* no tā pensiju saistībām. Šā atbalsta pasākuma saderība tiks vērtēta, pamatojoties uz 1999. gada GP pamatnostādņēm⁽³³⁾, kas bija piemērojamas atbalsta piešķiršanas brīdī.

3.2. GRŪTĪBĀS NONĀCIS UZŅĒMUMS

Saskaņā ar GP pamatnostādņu 16.2.1. punktu jebkurā gadījumā un neatkarīgi no lieluma sabiedrību ar ierobežotu atbildību uzskata par grūtībās nonākušu uzņēmumu pamatnostādņu nozīmē, ja iepriekšējo 12 mēnešu laikā tas zaudējis vairāk nekā pusi no statūtkapitāla un vairāk nekā ceturtdaļu no kapitāla. Neatkarīgi no uzņēmuma veida saskaņā ar GP pamatnostādņēm tas ir uzskatāms par grūtībās nonākušu uzņēmumu pamatnostādņu nozīmē, ja atbilst tiem kritērijiem, lai saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem uzņēmumu atzītu par subjektu kolektīvās maksātnespējas procedūrā. Grūtībās nonākušā uzņēmuma tipiskās pazīmes ir pieaugoši zaudējumi, apgrozījuma samazināšanās, pieaugoši krājumi, neizmantota jauda, naudas plūsmas samazināšanās, parādu palielināšanās, augoši procentu maksājumi un neto aktīvu vērtības pazemināšanās vai to nulles vērtība.

Sementsverksmiðjan hf. statūtkapitāls samazinājās no 1 096 miljoniem ISK 2000. gadā līdz 458 miljoniem ISK 2003. gadā. Uzņēmuma apgrozījums samazinājās no 1,06 miljardiem ISK 2000. gadā līdz 863 miljoniem ISK 2001. gadā un 598 miljoniem ISK 2002. gadā. Uzņēmuma pārdošanas apjoms samazinājās no [...] 2000. gadā līdz [...] 2001. gadā un [...] 2002. gadā. Attiecīgi ražošana samazinājās par vairāk nekā [...]%. Šajā pašā laikā strauji pasliktinājās darbības rezultāti. 2000. gadā *Sementsverksmiðjan hf.* peļņa bija 70 miljoni ISK, bet 2001. gadā tas cieta zaudējumus 230 miljonu ISK apmērā. Uzņēmuma zaudējumi 2002. gadā bija 220 miljoni ISK. Laikā no 2000. līdz 2002. gadam *Sementsverksmiðjan hf.* kopējais parāds palielinājās no 733 miljoniem ISK līdz 1 157 miljoniem ISK. Apgrozāmo aktīvu vērtība samazinājās no 750 miljoniem ISK līdz 640 miljoniem ISK.

Sementsverksmiðjan hf. 2002. gada pārskatos grāmatveži puda nopietnas bažas par uzņēmuma finanšu stāvokli. Uzkrātie zaudējumi un ļoti lielā varbūtība, ka darbības zaudējumi 2003. gadā turpināsies, lika secināt, ka uzņēmuma turpmāka darbība ir apšaubāma.

Saskaņā ar Īslandes iestāžu sniegtajiem paskaidrojumiem un informāciju *Sementsverksmiðjan hf.* bija uz bankrota sliekšņa un nevarēja uzlabot stāvokli tikai saviem līdzekļiem vien.

Tāpēc Iestāde uzskata, ka *Sementsverksmiðjan hf.* atbalsta sniegšanas brīdī bija grūtībās nonācis uzņēmums GP pamatnostādņu nozīmē.

3.3. PĀRSTRUKTURĒŠANAS ATBALSTA DEFINĪCIJA

Pārstrukturēšanas atbalsta pamatā jābūt pamatotam, saskaņotam un vērienīgam plānam atjaunot uzņēmuma ilgtermiņa rentabilitāti. Saskaņā ar GP pamatnostādņu 16.2.2. punktu pārstrukturēšanas atbalsts parasti ietver vienu vai vairākus šādus aspektus: uzņēmuma darbības reorganizācija un racionalizācija, uzlabojot tās efektivitāti, kas parasti nozīmē atteikšanos no tādām darbībām, kuras rada zaudējumus, to darbību pārstrukturēšana, kas atkal var kļūt konkurētspējīgas, un, iespējams, diversifikācija, ieviešot jaunus un dzīvotspējīgus darbības. Finanšu pārstrukturēšanai (kapitāla ieguldījumi, parādu samazināšana) parasti jānotiek vienlaikus ar fizisko pārstrukturēšanu. Tomēr GP pamatnostādņu noteikumos ir uzsvērts, ka pārstrukturēšanas darbības nevar ierobežot tikai ar finansiālu atbalstu iepriekšējo zaudējumu kompensēšanai, nenoskaidrojot šādu zaudējumu cēloņus.

Sementsverksmiðjan hf. pārstrukturēšanas plānā bija ietverti daudzi pasākumi. Tajā paredzēja uzņēmuma finanšu pārstrukturēšanu, darbaspēka un ražošanas izmaksu pārstrukturēšanu, kā arī alternatīvu ieņēmumu avotu izmantošanu. Tādējādi, ņemot vērā GP pamatnostādnes, šis pārstrukturēšanas plāns neattiecās tikai uz finanšu pārstrukturēšanu, bet tajā tika ņemti vērā arī dažādi citi *Sementsverksmiðjan hf.* pārstrukturēšanas aspekti. Tāpēc sākotnēji atbalsts bija tāds, kas jānovērtē saskaņā ar GP pamatnostādņēm.

3.4. NOSACĪJUMI PĀRSTRUKTURĒŠANAS ATBALSTA ATĻAUJAI

Valsts atbalstu grūtībās nonākušu uzņēmumu pārstrukturēšanas sekmēšanai var uzskatīt par likumīgu tikai tad, ja ievēroti konkrēti nosacījumi. Piemēram, tā piešķiršanu var pamatot sociāli vai reģionālās politikas apsvērumi, vajadzība ņemt vērā mazo un vidējo uzņēmumu (MVU) labvēlīgo nozīmi ekonomikā vai vēlme saglabāt konkurētspējīgu tirgus struktūru, kad uzņēmumu likvidācija varētu izraisīt monopola vai ierobežota oligopola stāvokli.

3.4.1. Rentabilitātes atjaunošana

Saskaņā ar GP pamatnostādņu 16.3.2.2. punkta b) apakšpunktu atbalsts piešķirams ar nosacījumu, ka tiek īstenots Iestādes apstiprināts pārstrukturēšanas plāns. Pārstrukturēšanas plānam, kas jāīsteno iespējami ātri, jāatjauno uzņēmuma ilgtermiņa rentabilitāte saprātīgā laikposmā, pamatojoties uz reāliem pieņēmumiem par darbības apstākļiem nākotnē. Tādēļ pārstrukturēšanas atbalstam jābūt saistītam ar rentablu pārstrukturēšanas plānu, par kuru attiecīgā EBTA dalībvalsts uzņemas saistības. Sīki izstrādātais plāns jāiesniedz Iestādei, un tajā noteikti jāietver tirgus pētījums.

Rentabilitātes uzlabošanas pamatā jābūt pārstrukturēšanas plānā paredzētajiem iekšējiem pasākumiem; ārēji faktori, piemēram, cenu un pieprasījuma pārmaiņas, ko uzņēmums nevar būtiski ietekmēt, var būt pamatā tikai tad, ja veiktie tirgus pieņēmumi ir vispārārstīti. Pārstrukturēšanas gaitā jāiekļauj to darbību izbeigšana, kuras strukturāli radītu zaudējumus arī pēc pārstrukturēšanas.

⁽³³⁾ Publicētas OV L 274, 26.10.2000., 1. lpp. un EEZ papildinājumā Nr. 48, 26.10.2000.

GP pamatnostādņu 16.3.2.2. punkta b) apakšpunkta noteikumi paredz, ka pārstrukturēšanas plānā jāizklāsta tie apstākļi, kuri radījuši uzņēmumam grūtības, tādējādi veidojot bāzi ierosināto pasākumu piemērotības novērtējumam. Turklāt plānā jāņem vērā pašreizējais stāvoklis un nākotnes perspektīvas attiecībā uz piedāvājumu un pieprasījumu attiecīgajā preču tirgū, atspoguļojot optimistisku, pesimistisku un neitrālu attīstības prognozi, kā arī uzņēmumam raksturīgās priekšrocības un trūkumus. Tam jāļauj uzņēmumam pārorientēties uz tādu jaunu struktūru, kura nodrošina ilgtermiņa rentabilitāti un iespējas atsākt patstāvīgu darbību.

Plānā jāparedz tāds apgrozījums, kas pēc pārstrukturēšanas pabeigšanas ļaus uzņēmumam segt visas tā izmaksas, tostarp amortizāciju un finansišlos izdevumus. Saskaņā ar GP pamatnostādņēm paredzamajai kapitāla peļņai jābūt pietiekamai, lai pārstrukturētais uzņēmums varētu konkurēt tirgū pats saviem spēkiem.

Semtsverksmiðjan hf. pārstrukturēšanas plānā tika paredzēti četri dažādi pasākumi:

- finanšu pārstrukturēšana,
- darbaspēka pārstrukturēšana,
- ražošanas izmaksu pārstrukturēšana,
- alternatīvi ieņēmumu avoti.

Finanšu pārstrukturēšana

Īslandes iestādes paskaidroja, ka viens no pārstrukturēšanas pamatpasākumiem ir parādu samazināšana, pārdodot aktīvus. *Semtsverksmiðjan hf.* 2003. gada rudenī likvidēja visus tos aktīvus, kuri nebija tieši saistīti ar cementa ražošanu un piegādi Īslandes tirgū. Izmantojot pārdošanā iegūto naudu, uzņēmums spēja samazināt esošos parādus un vismaz samazināt darbības radītos zaudējumus. Kopējie ieņēmumi no aktīvu pārdošanas bija 580 miljoni ISK, ko izmantoja ilgtermiņa un īstermiņa parāda samazināšanai. Uzņēmuma galvenais mērķis pārstrukturēšanas laikā bija samazināt kapitālizdevumus. Visi atlikušie ilgtermiņa parādi tad tika atkārtoti pārrunāti, lai divus gadus pēc pārdošanas uzņēmumam nebūtu jāsamazina aizņēmuma pamatsumma.

Saskaņā ar sniegto informāciju visgrūtākais pārstrukturēšanas pasākums uzņēmumam bija atkārtotas sarunas par parādu ar kreditoriem. Var secināt, ka trīs gadu laikā pirms pārdošanas uzņēmums radušos zaudējumu dēļ bija būtiski palielinājis savus īstermiņa un ilgtermiņa aizņēmumus. Uzņēmums bija parakstījis aizņēmuma līgumus ar dažādām iestādēm. Kredītiestādes šos *Semtsverksmiðjan hf.* aizņēmumus uzskatīja par tādiem aizņēmumiem, ko uzņēmusies valsts, un pēc uzņēmuma privatizācijas nevēlējās tam piešķirt jaunus aizdevumus, līdz nav

segti nesamaksātie aizdevumi. Tāpēc parāda līmenis bija būtiski jāsamazina, ko panāca, pārdodot aktīvus, kas nebija vajadzīgi cementa ražošanai un/vai izplatīšanai.

Īslandes iestādes norādīja, ka “sarunās [par finanšu jautājumiem] izšķirošais faktors bija, ka pensiju parāds tiks dzēsts no uzņēmuma bilances, lai tas varētu nodrošināt reāli izpildāmu un ticamu parāda atmaksas grafiku. Ir skaidrs – un tā uzskatīja arī pircēji un kreditori –, ka uzņēmums pats nebūtu spējis segt gan pensiju parādu, gan īstermiņa un ilgtermiņa aizdevumus, kā arī saglabāt tādu pamatlīdzekļu ieguldījumu līmeni, lai uzņēmums būtu darbotiespējīgs.”

Pensiju parāda dzēšana vienlaikus ar citu parādu daļēju atmaksu bija būtisks izpildāmais nosacījums, lai saņemtu apstiprinājumu finanšu pārstrukturēšanai.

Darbaspēka pārstrukturēšana

Pārdošanas brīdī uzņēmumā *Semtsverksmiðjan hf.* strādāja 63 darbinieki. Uzņēmuma ekonomiskā raksturojuma un tā tirgus analīze, kurā tas darbojās, liecināja, ka darbaspēks jāsamazina par vismaz 20 darbiniekiem. Lai rūpnīca varētu darboties, vajadzēja vismaz 41 darbinieku. Līgumi ar pārējo personālu tika laužti, tāpēc dažu darbinieku lielā darba stāža dēļ radās ievērojamas atlaišanas pabalstu izmaksas.

Otrkārt, uzņēmums lielākajai daļai darbinieku piemēroja ar ražošanu saistītu prēmiju sistēmu. Darbiniekiem izmaksājamā summa tika noteikta tā, ka uzņēmuma ražošanas prēmiju izmaksas nemainījās atkarībā no darbinieku skaita. Tika uzsāktas sarunas ar arodbiedrību, lai ražošanas prēmijas katram darbiniekam piemērotu ar nosacījumu, ka, samazinoties darbinieku kopējam skaitam, samazinās arī izmaksāto ražošanas prēmiju kopējā summa.

Ražošanas izmaksu pārstrukturēšana un alternatīvi ieņēmumu avoti

Kā uzskata Īslandes iestādes – svarīgākais pasākums bija atkārtotas sarunas par izejvielu cenām. Turklāt tika mainīts cementa sastāvs, lai ražošanas procesā samazinātu enerģijas izmaksas.

Attiecībā uz atkārtotām sarunām par izejvielu cenām jānorāda, ka *Semtsverksmiðjan hf.* mainīgo darbības izmaksu būtiska daļa bija saistīta ar starptautiskā/vietējā tirgus cenām, ko nevarēja mainīt. Tas attiecās uz akmeņogļēm, elektrību, silīcija putekļiem un citām izejvielām. Tomēr cenu par gliemežvāku smilšu – vienīgās vissvarīgākās vietējās izejvielas – piegādi varēja samazināt par [...] %. Arī citu vietējo izejvielu piegādes cenu varēja apspriest.

Turklāt *Semtsverksmiðjan hf.* bija sācis dedzināt šķidros atkritumus, tādējādi iegūstot alternatīvu ieņēmumu avotu un samazinot vispārējās kurināmā izmaksas.

Pārstrukturēšanas prasību ievērošana

Pamatojoties uz iepriekš izklāstītajiem pasākumiem, Iestāde secina, ka *Sementsverksmiðjan hf.* pārstrukturēšanas plāns atbilst GP pamatnostādņu prasībām. Pārstrukturēšanas plānā bija izklāstīti tie apstākļi, kuru dēļ uzņēmumam *Sementsverksmiðjan hf.* radās grūtības. *Sementsverksmiðjan hf.* nespēja izturēt konkurenci un ekonomiskās grūtības būvniecības jomā 2000. gadu sākumā. Plānā tika paredzēta padziļināta finanšu pārstrukturēšana, ietverot atkārtotas sarunas par parādu ar kreditoriem un Īslandes valsts īstenotu to pensiju saistību pārņemšanu, kuras uzņēmumam bija pret Valsts pensiju fondu. Finanšu pārstrukturēšanu papildināja fiziskās pārstrukturēšanas pasākumi, tostarp darbaspēka pārstrukturēšana (līgumu ar darbiniekiem izbeigšana, atkārtotas sarunas par priekšrocībām darbiniekiem) un jo īpaši ražošanas izmaksu pārstrukturēšana, kas bija visdārgākais pārstrukturēšanas plāna pasākums. Tika samazinātas ražošanas izmaksas, mainīts cementa sastāvs, notika atkārtotas sarunas par līgumiem ar piegādātājiem, tika uzsāktas tirgus iniciatīvas, lai palielinātu ieņēmumus. *Sementsverksmiðjan hf.* pārstrukturēšanas plānā tika paredzēta rentabilitātes atjaunošana īsā laikā – divos gados, kas ir saprātīgs termiņš. Pašlaik plāns ir pilnīgi īstenots un devis iespēju uzņēmumam konkurēt tirgū saviem spēkiem. Tādēļ, pamatojoties uz Īslandes iestāžu sniegto informāciju, Iestāde uzskata, ka pārstrukturēšanas plāns *Sementsverksmiðjan hf.* labā atbilst GP pamatnostādņu 16.3.2.2. punkta b) apakšpunkta prasībām.

3.4.2. Izvairīšanās no nepamatotiem konkurences kropļojumiem

GP pamatnostādņu 16.3.2.2. punkta c) apakšpunktā noteikts, ka jāveic tādi pasākumi, lai iespējami mazinātu jebkādu nelabvēlīgu atbalsta ietekmi uz konkurentiem. Ja to nevar nodrošināt, jāuzskata, ka atbalsts ir pretrunā vispārējām interesēm un tādēļ nav saderīgs ar EEZ līguma darbību. Šis nosacījums parasti ierobežo uzņēmuma iespējas darboties attiecīgajā tirgū pēc tam, kad pārstrukturēšana ir pabeigta. Ja attiecīgā tirgus lielums EEZ mērogā ir niecīgs vai uzņēmuma daļa attiecīgajā tirgū ir neliela, uzskatāms, ka nepamatotu konkurences kropļojumu nav.

Saskaņā ar GP pamatnostādņu 16.3.2.2. punkta c) apakšpunkta noteikumiem Iestāde, pamatojoties uz pārstrukturēšanas plānam pievienoto tirgus pētījumu un – ja uzsākta procedūra – uz ieinteresēto personu sniegto informāciju, nosaka, cik liels ierobežojums vai samazinājums vajadzīgs, lai nodrošinātu, ka nepamatotu konkurences kropļojumu nav.

Šajā gadījumā Iestāde uzsāka oficiālo izmeklēšanas procedūru 2004. gada decembrī un to paplašināja – 2006. gada novembrī. Tomēr no ieinteresētajām personām netika saņemti apsvērumi,

kas varētu sniegt informāciju par nepieciešamību piemērot kompensācijas pasākumus un to apjomu.

GP pamatnostādnes ir labvēlīgākas tiem uzņēmumiem, kuru darbības turpināšana diez vai būtiski ietekmēs konkurenci EEZ. Īslandes iestādes ir iesniegušas tirgus pētījumu par *Sementsverksmiðjan hf.* un Īslandes cementa tirgu, kas ir vienīgais tirgus, kurā uzņēmums darbojas. Saskaņā ar šo pētījumu kopējais cementa tirgus Īslandē ir ierobežots valsts iedzīvotāju nelielā skaita dēļ. Īslandes cementa tirgū darbojas divi uzņēmumi – *Sementsverksmiðjan hf.* un *Aalborg Portland Ísland hf.* Pirmais no minētajiem ražo un pārdod cementu un šlakcimentu, otrs ievēd cementu no Dānijas un pārdod to Īslandē. Cementa patēriņš Īslandē 2002. gadā pieauga līdz 122 899 tonnām⁽³⁴⁾. EŠ valstīs cementa patēriņš 2002. gadā bija 217,6 miljoni tonnu. Tāpēc var uzskatīt, ka Īslandes cementa tirgus daļa EEZ ir niecīga.

Turklāt saskaņā ar GP pamatnostādņu 16.1. punkta 3) apakšpunkta noteikumiem pārstrukturēšanas atbalstu var uzskatīt par pamatotu ne tikai tad, ja to piešķir sociālu vai reģionālās politikas apsvērumu dēļ, bet arī, lai saglabātu konkurētspējīgu tirgus struktūru, kad uzņēmumu likvidācija varētu radīt monopola vai ierobežota oligopola stāvokli. To varētu attiecināt uz Īslandi, ja *Sementsverksmiðjan hf.* aizietu no tirgus, kas, visticamāk, kļūtu par cementa monopoltirgu, kurš atkarīgs no Īslandes cementa tirgus vienīgā otra konkurenta importa. Fakts, ka Īslandes cementa tirgum raksturīgs monopols vai ierobežots divu tirgus dalībnieku oligopols, liecina par to, ka šā tirgus iespējas un pievilcīgumu citiem dalībniekiem ļoti ierobežo tirgus mazais apjoms un tā attīstības iespējas (atsauce uz iepriekš minētā tirgus pētījuma secinājumiem).

Tāpēc Iestāde uzskata, ka nav jāpieprasa papildu pasākumi, lai ierobežotu uzņēmuma klātbūtni tirgū.

3.4.3. Līdz minimumam ierobežots atbalsts

Atbilstoši GP pamatnostādņu 16.3.2.2. punkta d) apakšpunkta noteikumiem atbalsta apjoms un intensitāte ir maksimāli jāierobežo tiktāl, cik tas vajadzīgs, lai nodrošinātu pārstrukturēšanu, ņemot vērā uzņēmuma, tā akcionāru vai uzņēmumu grupas, kurai tas pieder, finanšu resursus. Atbalsta saņēmējiem būs jāsniedz būtisks ieguldījums pārstrukturēšanas plānā no saviem resursiem, tostarp, pārdodot uzņēmuma izdzīvošanai nebūtiskus aktīvus vai izmantojot ārēju finansējumu tirgus apstākļos. Lai ierobežotu konkurences kropļojumus, saskaņā ar GP pamatnostādņu 16.3.2.2. punkta d) apakšpunkta atbalsta apjomam vai tā piešķiršanas veidam jābūt tādām, lai uzņēmumam nerastos naudas pārpalikums, ko varētu izmantot agresīvām un tirgu traucējošām ar pārstrukturēšanas procesu nesaistītām darbībām.

⁽³⁴⁾ 38,215 tonnas cementa tika ievestas Īslandē, un 84,684 tonnas – saražotas valstī.

Atbilstoši GP pamatnostādņem Iestāde pārbauda uzņēmuma saistību līmeni pēc pārstrukturēšanas, tostarp pēc tā parādu atlikšanas vai samazināšanas. Iestāde arī pārbauda, vai kāda atbalsta daļa netiek izmantota tādu jaunu ieguldījumu finansēšanai, kas nav būtiski uzņēmuma rentabilitātes atjaunošanai. Katrā ziņā ir jāpierāda, ka atbalsts tiks izmantots tikai uzņēmuma rentabilitātes atjaunošanai un ka pārstrukturēšanas plāna īstenošanas laikā tas saņēmajam ļaus palielināt ražošanas jaudu vienīgi tiktāl, cik nepieciešams rentabilitātes atjaunošanai, nepamatoti netraucējot konkurenci.

Ievērojama *Sementsverksmiðjan hf.* pārstrukturēšanas daļa tika īstenota kā to aktīvu pārdošana, kuri nebija būtiski uzņēmuma izdzīvošanai, piemēram, pārdodot zemi un ēkas, kā arī akcijas un obligācijas citos uzņēmumos, ko uzņēmums varēja izmantot,

lai iegūtu naudu savu parādu samaksai. Turklāt uzņēmuma parādi tika atmaksāti, ciktāl iespējams, un atkārtoti pārrunāti, lai veicinātu to atlīdzināšanu un uzņēmums varētu turpināt darbību. Darbaspēks un ražošanas izmaksas un struktūras tika attiecīgi pārstrukturētas un finansētas no uzņēmuma paša līdzekļiem. Valsts iesaistījās tikai tādējādi, ka pārņēma *Sementsverksmiðjan hf.* pensiju saistības par summu aptuveni 425 miljoni ISK. Tas tika uzskatīts par *conditio sine qua non* uzņēmuma kreditoriem, lai tā pārstrukturēšana būtu īstenojama. Tāpēc Iestāde secina, ka Valsts kases piešķirtais atbalsts tika ierobežots līdz vajadzīgajam minimumam, jo tas attiecās tikai uz Īslandes valsts pārņemto *Sementsverksmiðjan hf.* parādu Valsts darbinieku pensiju fondam.

Pārstrukturēšanas izmaksas var apkopot šādi:

a) atkārtotas sarunas ar kreditoriem	ISK 10 811 853 ISK 2 648 904 (maksa par finanšu pārstrukturēšanas īstenošanu)
b) darbaspēka pārstrukturēšana	ISK 19 098 479 ISK 2 702 963 (maksa par darbaspēka pārstrukturēšanas īstenošanu)
c) ražošanas izmaksu pārstrukturēšana un alternatīvi ieņēmumu avoti	ISK 1 018 200 000
d) aktīvu atkārtota novērtēšana	ISK 511 856 488

Iestāde uzskata, ka Īslandes valsts iesaistīšanās *Sementsverksmiðjan hf.* pārstrukturēšanā, pārņemot uzņēmuma pensiju saistības pret Valsts darbinieku pensiju fondu, ir būtisks aspekts *Sementsverksmiðjan hf.* pārstrukturēšanas pabeigšanā. Uzņēmuma kreditori valsts īstenoto pensiju saistību pārņemšanu uzskatīja par iepriekšēju nosacījumu atkārtotām sarunām par citiem parādiem un saistībām. Izmantojot valsts piešķirto atbalstu, *Sementsverksmiðjan hf.* varēja iegūt vajadzīgos līdzekļus, lai finansētu tikai ar pārstrukturēšanu saistītos pasākumus.

Kaut gan izdevumi pensiju saistību pārņemšanā radās nevis *Sementsverksmiðjan hf.*, bet valstij, tas jāņem vērā *Sementsverksmiðjan hf.* pārstrukturēšanas vispārējā novērtējumā. Atbalsts bija vajadzīgs dažādo pārstrukturēšanas pasākumu īstenošanai. Nemot vērā minēto, kā arī to izdevumu apjomu, kas bija vajadzīgs *Sementsverksmiðjan hf.* rentabilitātes atjaunošanai, Iestāde uzskata, ka šajā pārstrukturēšanā iesaistītā atbalsta apjoms tika ierobežots līdz vajadzīgajam minimumam.

3.4.4. Pārstrukturēšanas atbalsts atbalstāmos reģionos

Saskaņā ar GP pamatnostādņu 16.3.2.5. punktu Iestāde, novērtējot pārstrukturēšanas atbalstu atbalstāmos reģionos, ņems vērā

reģionālās attīstības vajadzības. Atbalstāmos reģionos nosacījumi atbalsta atļaušanai var būt mazāk stingri, jo īpaši attiecībā uz kompensācijas pasākumu īstenošanu. Tomēr tas nenozīmē, ka Iestāde būs pārlietu piekāpīga attiecībā uz atbalstu grūtībās nonākušu uzņēmumu pārstrukturēšanai atbalstāmos reģionos, palīdzot konkrētajam reģionam uzņēmumus atbalstīt maksimāli. Gluži pretēji – paša reģiona interesēs ir izstrādāt alternatīvus pasākumus, kas iespējami ātrāk kļūtu rentabli un ilgtspējīgi.

Sementsverksmiðjan hf. rūpnīca atrodas Akranesā, Īslandes rietumu reģiona vidusdaļā. Šis reģions ir ietverts Īslandes reģionālā atbalsta plānā, ko Iestāde apstiprināja 2001. gada 8. augusta Lēmumā Nr. 253/01/COL. Šā reģiona bezdarba līmenis pārsniedz valsts vidējo rādītāju, bet iedzīvotāju skaits sarūk. Cementa rūpnīca Akranesā darbojas kopš 1958. gada, un tai ir bijusi būtiska nozīme reģiona saimnieciskajā dzīvē. Pilsētā ar aptuveni 5 500 iedzīvotājiem šīs rūpnīcas slēgšanai būtu ļoti nelabvēlīga ietekme, kas vēl vairāk veicinātu iedzīvotāju skaita samazināšanos un vispārējo sociālo un ekonomisko lejupslīdi.

3.4.5. Pārstrukturēšanas plāna pilnīga īstenošana

Saskaņā ar GP pamatnostādņu noteikumiem uzņēmumam ir pilnīgi jāīsteno Iestādes apstiprinātais pārstrukturēšanas plāns un jāizpilda pārējās Iestādes lēmumā izklāstītās saistības⁽³⁵⁾. Plāna vai pārējo saistību neizpildi Iestāde uzskatīs par atbalsta ļaunprātīgu izmantošanu.

Paredzētais pārstrukturēšanas plāna grafiks.

Pasākums	Pārstrukturēšanas sākums	Pārstrukturēšanas pabeigšana
Finanšu pārstrukturēšanas pasākumi (parādu atmaksa un sarunas par tiem ar kredītiestādēm, valsts īstenota pensiju saistību pārņemšana)	2003. gada septembris	2003. gada oktobris
Darbspēka pārstrukturēšana (darbinieku atlaišana, atkārtotas sarunas ar arodbiedrībām)	2003. gada oktobris	2004. gada aprīlis
Ražošanas izmaksu pārstrukturēšana (atkārtotas sarunas par cenām ar piegādātājiem, alternatīvi ieņēmumi un izmaksu samazināšana)	2003. gada oktobris	2004. gada decembris

Pārstrukturēšanas plānā bija paredzēts gūt peļņu pēc uzņēmuma pārstrukturēšanas 2005. gada jūlijā. Īslandes iestādes informēja Iestādi, ka *Sementsverksmiðjan hf.* pabeidza pārstrukturēšanas plānu un panāca situācijas uzlabojumu jau 2005. gadā. Laikā no 2003. gada jūnija līdz 2004. gada maijam *Sementsverksmiðjan hf.* radās zaudējumi 83 miljonu ISK apmērā salīdzinājumā ar zaudējumiem 250 miljonu ISK apmērā 2002. gadā. Laikā no 2004. gada jūnija līdz 2005. gada maijam uzņēmuma peļņa bija 22 miljoni ISK.

Pamatojoties uz šo informāciju, var secināt, ka *Sementsverksmiðjan hf.* pārstrukturēšanas plāna īstenošanas termiņš bija iespējami īss, un tas deva uzņēmumam iespēju atjaunot rentabilitāti saprātīgā termiņā un tādējādi pamatojās uz reāliem pieņēmumiem par darbības apstākļiem nākotnē.

3.4.6. Uzraudzība un gada ziņojums

Iestādei ir jāpārlicinās, ka pārstrukturēšanas plāns ir īstenots pareizi. Parasti šādā nolūkā attiecīgā EBTA dalībvalsts regulāri iesniedz Iestādei sīki izstrādātus ziņojumus. Tomēr šajā gadījumā pārstrukturēšanas plāns jau ir pabeigts, atjaunojot uzņēmuma rentabilitāti. Nav neīstenotu pārstrukturēšanas pasākumu – visi ir sekmīgi pabeigti. Tāpēc šajā gadījumā nav jāziņo par pārstrukturēšanas plāna īstenošanu.

⁽³⁵⁾ Principā pilnīgs pārstrukturēšanas plāns bija jāiesniedz kopā ar paziņojumu pirms atbalsta piešķiršanas. Šajā gadījumā plāns netika iesniegts iepriekš, taču pārstrukturēšanas plāna galvenie aspekti tika izstrādāti pirms pārstrukturēšanas uzsākšanas. Tādējādi Iestāde uzskata, ka to var apstiprināt atbilstoši GP pamatnostādņēm.

3.5. VIENREIZĒJĀ ATBALSTA ("ONE TIME, LAST TIME") NOSACĪJUMS

Lai novērstu uzņēmumiem negodīgi sniegtu atbalstu, pārstrukturēšanas atbalstu drīkst piešķirt tikai vienu reizi. Informējot Iestādi par plānoto pārstrukturēšanas atbalstu, attiecīgajai EBTA dalībvalstij atbilstoši GP pamatnostādņu 16.3.2.3. punktam ir jānorāda, vai konkrētais uzņēmums iepriekš jau saņēmis pārstrukturēšanas atbalstu, tostarp tādu atbalstu, kas piešķirts pirms GP pamatnostādņu stāšanās spēkā, un tādu, par kuru Iestāde nav informēta.

Īslandes iestādes norādīja, ka vienreizēja ("one time, last time") atbalsta nosacījums ir izpildīts. Tās arī norādīja, ka uzņēmums iepriekš nav saņēmis atbalstu un to nav paredzēts piešķirt nākotnē.

4. SECINĀJUMS

Pamatojoties uz iepriekš minēto, Iestāde uzskata, ka uzņēmumam *Sementsverksmiðjan hf.* piešķirtais atbalsts, Īslandes valstij pārņemot pensiju saistības, ir pārstrukturēšanas atbalsts, kas ir saderīgs ar EEZ līguma darbību, pamatojoties uz noteikumiem Glābšanas un pārstrukturēšanas atbalsta pamatnostādņēs, kas bija piemērojamas atbalsta piešķiršanas brīdī,

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Valsts rīcība, pārņemot *Sementsverksmiðjan hf.* pensiju saistības pret Valsts darbinieku pensiju fondu, ir valsts atbalsts EEZ līguma 61. panta 1. punkta nozīmē.

2. pants

Atbalsts, kas minēts 1. pantā, ir saderīgs ar EEZ līguma darbību, pamatojoties uz EEZ līguma 61. panta 3. punkta c) apakšpunktu saistībā ar 1999. gadā Iestādes pieņemtajām Glābšanas un pārstrukturēšanas atbalsta pamatnostādņēm.

3. pants

Šis lēmums ir adresēts Īslandes Republikai.

4. pants

Autentisks ir tikai teksts angļu valodā.

Briselē, 2008. gada 28. maijā

EBTA Uzraudzības iestādes vārdā –

priekšsēdētājs
Per SANDERUD

kolēģijas loceklis
Kristján Andri STEFÁNSSON
